

A MUNKAFELÜGYELETI FŐOSZTÁLY TÁJÉKOZTATÁSA

a sírgödör ásási tevékenység munkabiztonsági megítéléséről

A közelmúltban több alkalommal érkezett a munkavédelmi hatósághoz sírgödör ásás munkavédelmére vonatkozó megkeresés, amellyel kapcsolatban a Nemzetgazdasági Minisztérium Munkafelügyeleti Főosztálya az alábbi jogalkalmazói véleményt teszi közzé.

A sírgödör ásásra, sírhely nyitásra a munkavédelmi szakma a gyakorlatban sok esetben az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről szóló 4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet (a továbbiakban: Rendelet) előírásait tekinti relevánsnak. Álláspontunk szerint a Rendelet több kockázatot vesz figyelembe, mint amennyi a sírgödör kialakítása során fennáll (például a munkagödörök a sírgödörökkel ellentétben hosszabb ideig, akár hónapokig nyitva vannak, a munkagödör környezetében teherautó közlekedésre lehet számítani, daruzási tevékenység folyhat, nagy mennyiségű anyag tárolása történik), ezért az építőipari tevékenységre vonatkozó előírások esetenként szigorúbbak, mint ami egy sírgödör kiásása során valójában indokolt. A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal tájékoztatása szerint egy akár több tíz méter hosszban kiásott árok állékonyság szempontjából jelentősen eltér egy kb. 2 m hosszú, 1 m széles és 2 m mély gödörtől, hiszen *„minden talajnak (még a legkevésbé állékony homokos talajoknak is) van annyi úgynevezett saját kohéziója, hogy szárazon, terheletlenül megáll ilyen méretben. Ezt jelentősen segíti a kis méret és a kialakuló átboltozódások is.”*

Ugyanakkor arra való tekintettel, hogy a sírgödör nyitása, valamint egy azonos paraméterekkel rendelkező munkaárok kialakítása mind a munkafolyamat, mind a veszélyforrások szempontjából hasonlóan tekinthető (pl. föld beomlás veszély, beesés veszély, talaj visszapergése), az a munkáltató, aki a tényleges veszélyforrások alapján gyakran szigorúbb előírásokat tartalmazó Rendelet anyagkitermelésre, földmunkára vonatkozó előírásaival megegyező szabályok betartását (például rézsű kialakítását, dúcolat alkalmazását) írja elő saját munkavállalói számára, szakmai szempontból helyesen jár el, eleget téve a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 18. § (1) bekezdésében hivatkozott tudományos, technikai színvonal mellett elvárható követelmények megtartására vonatkozó előírásnak is.

A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény 6. § (4) bekezdése értelmében a temető használatának rendjéről köztemető esetében **önkormányzati rendeletben**, egyéb temetők esetében **temetőszabályzatban kell rendelkezni**. A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet 23. § (1)-(2) bekezdései szerint a temetőben történő munkavégzést annak megkezdése előtt a temetőszabályzatban meghatározott módon be kell jelenteni a temető üzemeltetője részére, és az üzletszerű tevékenység során **a vállalkozó köteles betartani a szabályzatban meghatározott feltételeket**.

Tekintettel arra, hogy a föld beomlási veszély megítélésekor nem földtani kérdésről, hanem talajmechanikai kérdésről van szó, **minden temető szabályzatában talajmechanikai szakvélemény alapján célszerű a teendőket meghatározni.**

Előzőek alapján a sírgödör ásási tevékenységet folytató munkáltató az **általános munkavédelmi szabályok, valamint a temető használatának rendjéről szóló szabályzatban foglaltak figyelembe vételével köteles biztosítani az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit.** Általános munkavédelmi előírásokat elsősorban az Mvt. tartalmaz, melynek előírásai közül különösen az alábbiakat kell figyelembe venni:

- **Mvt. 28. § (1) bekezdés:** *„Az olyan munkahelyen, ahol be- vagy leesési veszély van, vagy a munkavállalót és a munkavégzés hatókörében tartózkodókat leeső tárgyak veszélyeztetik, elkerítéssel, lefedéssel, vagy más alkalmas módon kell a védelemről gondoskodni.”* (Ez esetben „tárgyak leeséséből” adódó veszély alatt érteni kell a földomlás veszélyét is.)
- **Mvt. 40. § (1) bekezdés:** *„A munkafolyamatot, a technológiát, a munkaeszközt, az anyagot úgy kell megválasztani, hogy az sem a munkavállalók, sem a munkavégzés hatókörében tartózkodók egészségét és biztonságát ne veszélyeztesse.”*
- **Mvt. 44. § (1) bekezdés:** *„Azoknál a munkafolyamatoknál, ahol a munkavállaló veszélyforrás hatásának lehet kitéve, a hatásos védelmet – amennyiben külön jogszabály eltérően nem rendelkezik – zárt technológia alkalmazásával, ha ez nem oldható meg, akkor biztonsági berendezések, egyéni védőeszközök és szervezési intézkedések – szükség szerinti együttes – alkalmazásával kell megvalósítani.”*

Az említett általános munkavédelmi szabályok értelmében a beesés elleni védekezés, a föld beomlás elleni védekezés, a beeső tárgyak elleni **védekezés módját a munkáltató köteles meghatározni** az Mvt. 2. § (3) bekezdésében foglaltak alapján.

A megelőző intézkedéseket a munkáltató az Mvt. 54. § (2) bekezdése szerinti – a tevékenység megkezdése előtt elvégzett – kockázatértékelés eredményeként határozza meg. Például **amennyiben a sírgödör kialakítása kézi erővel történik, a sírgödörben tartózkodó munkavállalók biztonságáról – a talajviszonyokat és a környezeti tényezőket is figyelembe véve – elsősorban a gödör falának rézsűs/lépcsős kialakításával, vagy dúcolat alkalmazásával kell gondoskodni.** Természetesen gépi földkitermelés esetén a munkavállalókat föld beomlás veszélye nem fenyegeti, ha más okból sem kell a sírgödörben tartózkodni. A munkavállaló és a munkavégzés hatókörében tartózkodók **sírgödörbe esését például elkerítéssel, lefedéssel** kell megakadályozni. Abban az esetben, ha fennáll a munkavállaló **fejsérülésének veszélye, védősisakot kell biztosítani** részére.

Budapest, 2016. július 27.